

توسعه محلی و منطقه‌ای

نویسندگان: اندی پیک، آندره روگریگو پوز و جان تومینی

لندن؛ چاپ اول ۲۰۰۶

ناشر: راتلج، ۳۱۱ صفحه، مصور و دارای نمودار

علیرضا صادقی/کارشناس ارشد توسعه اجتماعی از دانشگاه تهران

محلی و منطقه‌ای را بررسی می‌کند و بر ابعادی چندگانه تأکید می‌ورزد که دارای همپوشانی هستند؛ یعنی: اهمیت روزافزون جهانی شدن؛ (رقابت شتابنده در درون قلمروهای ملی)، صور بسیار پیچیده و شناختی فعالیت اقتصادی؛ تغییر محیطی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی سریع، ناپایدار و نابرابر؛ نظام‌های چند لایه از حکومت و حکمرانی؛ و مداخلات جدید، ابزارها و سیاست‌گذاری‌ها. هر یک از این مؤلفه‌ها در سراسر این کتاب بسط و گسترش می‌یابند.

فصل ۲، با عنوان «کدام نوع از توسعه محلی و منطقه‌ای و برای چه کسی؟» به تعاریف می‌پردازد تا روشن نماید که منظور از توسعه محلی و منطقه‌ای چیست. همچنین زمینه‌ی تاریخی آن را مشخص می‌نماید و اهمیت محوری مفاهیم جغرافیایی فضا، اراضی و مکان را تبیین می‌کند. پس این فصل به بحث درباره‌ی اصول، ارزش‌ها و تنوعات گوناگون توسعه محلی و منطقه‌ای می‌پردازد و به افراد و مناطقی توجه می‌کند که به لحاظ اجتماعی و جغرافیایی ناهمگون هستند و از اشکال

هدف این کتاب، ارائه‌ی فهم و تبیینی روشن از توسعه محلی و منطقه‌ای در عصر کنونی است. پرسش‌های کلیدی‌ای که در این کتاب مطرح می‌شوند، عبارتند از:

۱- اصول و ارزش‌هایی که تعاریف و راهبردهای توسعه محلی و منطقه‌ای را شکل می‌بخشند، چیستند؟

۲- چارچوب‌های مفهومی و نظری‌ای که ما را قادر به فهم و تفسیر توسعه محلی و منطقه‌ای می‌نمایند، کدامند؟

۳- مداخلات و ابزار اصلی سیاست‌گذاری توسعه محلی و منطقه‌ای چیستند؟

۴- محلات و مناطق از چه لحاظ می‌توانند عملاً بر توسعه تأثیر بگذارند؟

۵- ما باید به دنبال کدام نوع از توسعه محلی و منطقه‌ای باشیم؟ این کتاب شامل ۴ بخش و ۸ فصل می‌باشد. بخش اول به «مقدمه» اختصاص می‌یابد و دارای دو فصل است. فصل ۱، شرایط متغیر توسعه

ایجاد و پشتیبانی از حرفه‌ها، سرمایه‌گذاری و افراد برای توسعه محلی و منطقه‌ای می‌باشد. این بحث، به نقش‌های متغیر شرکت‌های چند ملیتی، شبکه‌های جهانی تولید، نقش نهادهای محلی و منطقه‌ای، روابط میان رویکردهای بیرونی و درونی کسب و حفظ فرصت‌ها و پرداختن به نتایج عدم سرمایه‌گذاری می‌پردازد.

بخش چهارم با عنوان «رویکردهای منسجم»، تار و پودهای کتاب را به هم می‌بافد تا تجربه‌های توسعه را از لحاظ بین‌المللی در محلات و مناطق بررسی نماید. این کتاب با نتیجه‌گیری درباره‌ی آینده‌ی توسعه محلی و منطقه‌ای به پایان می‌رسد. فصل ۷ با عنوان «توسعه محلی و منطقه‌ای در عمل» به طور آشکار به موضوعات اصلی این کتاب توجه می‌کند تا توسعه محلی و منطقه‌ای را در مجموعه‌ای از مطالعات موردی بین‌المللی ارزیابی نماید. نمونه‌ها و مثال‌ها شامل محلات و مناطقی می‌شود که در صدد بوده‌اند تا از عهده‌ی افول اقتصادی برآیند (شمال شرقی انگلستان)؛ یا تلاش می‌کردند تا تعدیلی را به وجود آورند (جالیسکو در مکزیک و اونتاریو در کانادا)؛ یا مسیر توسعه کنونی خود را ادامه می‌دهند (دره‌ی سیلیکون کالیفرنیا آمریکا)؛ یا در پی توسعه منطقه‌ای متعادل می‌باشند (بوسان در کره جنوبی)؛ یا به دنبال یک دگرگونی اقتصادی هستند (سوئیل اسپانیا) و یا با پیامدهای محلی و منطقه‌ای نابرابر این تغییر و دگرگونی درگیر می‌باشند (ایرلند). تحلیل به بررسی شیوه‌های عام و خاصی می‌پردازد که هر یک از آن‌ها مفاهیم و راهبردهای توسعه محلی و منطقه‌ای، نهادهای حکومت و حکمرانی، راهبردها و سیاست‌گذاری‌ها، دستاوردها و موضوعات و چالش‌های آینده را ایجاد می‌کنند.

فصل ۸ با عنوان «نتایج»، در ابتدا موضوعات اصلی این کتاب را به طور خلاصه بیان می‌کند و تلاش می‌نماید تا به پرسش «کدام نوع از توسعه محلی و منطقه‌ای و برای چه کسی؟» پاسخ دهد. از این رو، این فصل به موضوعات کلیدی کتاب می‌پردازد تا روایت جمعی نویسندگان را از چگونگی توسعه محلی و منطقه‌ای کل‌گرایانه، تدریجی و پایدار بیان نماید. در این فصل، ابتکارات عملی نیز تبیین می‌گردند. در نهایت ما در قسمت پایانی کتاب با تأملاتی مواجه می‌شویم که درباره‌ی محدودیت‌ها و احیاء مجدد توسعه محلی و منطقه‌ای صورت گرفته‌اند.

خاص توسعه محلی و منطقه‌ای سود یا زیان می‌برند.

بخش دوم کتاب «چارچوب‌های مفهومی»، مفاهیم و نظریه‌های مربوط به توسعه محلی و منطقه‌ای، و نهادهای حکومت و حکمرانی را بررسی می‌نماید. فصل ۳ با عنوان «مفاهیم و نظریه‌های مربوط به توسعه محلی و منطقه‌ای» به بازنگری در مورد مفاهیم و نظریه‌هایی کلیدی می‌پردازد که برای فهم و توسعه محلی و منطقه‌ای به کار می‌روند. رویکردهایی که مورد بررسی قرار گرفته‌اند، عبارتند از: رویکرد نئوکلاسیک؛ رویکرد کینزی؛ نظریه‌ی مراحل؛ چرخه‌های تولید و سود؛ نظریه‌ی موج بلند؛ مارکسیسم و تقسیم فضایی کار؛ نظریه‌های انتقال؛ نهادگرایی و علم اجتماعی - اقتصادی؛ ابداعات، شناخت و آموزش؛ نظریه‌ی رشد درونی؛ اقتصاد جغرافیایی؛ مزیت رقابتی و خوشه‌ها؛ توسعه پایدار؛ و پسا توسعه‌گرایی. در مورد هر رویکرد و مکتب فکری متفاوت موارد زیر به بحث گذاشته شده است: فرض‌ها و مفهومی‌پردازی‌ها؛ اهداف؛ مؤلفه‌ها از جمله عوامل علی، نسبت‌ها، مکانیزم‌ها و فرآیندها؛ پیوندها با سیاست‌گذاری و نقد آن‌ها.

فصل ۴ با عنوان «نهادهای حکومت و حکمرانی» به بررسی ماهیت متغیر دولت و پیامدهای آن برای توسعه محلی و منطقه‌ای می‌پردازد. در این فصل ما شاهد ارزیابی انتقادی گذر از حکومت به حکمرانی و پیدایش دوران انتقال قدرت و «منطقه‌گرایی جدید» در چارچوب ساختارهای نهادی چند جانبه هستیم که از قلمروهای فراملیتی تا همسایگی را دربر می‌گیرد. روابط میان دموکراسی و توسعه محلی و منطقه‌ای هم در اینجا مورد بررسی قرار می‌گیرند.

بخش سوم با عنوان کلی «مداخلات: ابزارها و سیاست‌گذاری‌ها» به بررسی اجرای سیاست‌گذاری‌های توسعه محلی و منطقه‌ای می‌پردازد. فصل ۵ با عنوان «بسیج پتانسیل بومی» به رویکرد و ابزاری می‌پردازد که هدف آن‌ها سرمایه‌گذاری در امکانات اقتصادی بومی یا طبیعی، و ترویج و تشویق رشد درونی از داخل محلات و مناطق است. همچنین ابزارها و سیاست‌گذاری‌ها در راستای ایجاد حرفه‌های جدید، رشد و حفظ حرفه‌های موجود و توسعه و بهبود شرایط کار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

فصل ۶ با عنوان «جذب و گنجاندن منابع بیرونی یا خارجی» به بررسی رهیافت‌ها و سیاست‌گذاری‌هایی می‌پردازد که هدف آن‌ها